Contributed by David Dessers
donderdag, 05 juni 2003 -

Vier jaar geleden trokken we met een ploegje van Rood naar het federale parlement om er volksvertegenwoordiger Lode Vanoost te interviewen. Lode kenden we vooral vanuit de internationale solidariteit en zou ietsje later ook te gast zijn op onze jaarlijkse zomerschool. Eurforie overheerste in de 'groene vleugel'. Begrijpelijk, want de groenen hadden net een forse sprong voorwaarts gemaakt. Op de vraag of het wel verstandig was om als groene partijen een regering te vormen onder leiding van Guy Verhofstadt antwoordde Lode toen: "Natuurlijk wel. De kiezer verwacht dit van ons. En als het meezit gaan we voor acht jaar in de regering. En dan misschien voor twaalf jaar". Agalev en Ecolo hadden zich kortom definitief omgevormd tot een beleidspartij. Het tegendraadse en oppositionele werd met trots en ongeduld afgeworpen.

Toen Lode Vanoost te gast was op de SAP-zomerschool van 1999 was de regeringsvorming rond. Het werd duidelijk dat paars-groen voor wat de hoofdmoot betrof gewoon de politiek van Dehaene en co zou verder zetten: een neoliberaal beleid binnen het EU-kader; een politiek van privatiseren, lasten verlagen, activeren en flexibiliseren. De uitwijzingen zouden voort gezet worden, het militaire budget zou de hoogte ingaan, de actieve welvaartsstaat maakte zijn intrede en België zou in de internationale instellingen gewoon de Europese politiek volgen, die neerkomt op steun aan een nieuwe wereldwijde liberaliseringsronde. Ook Vincent Decroly nam toen deel aan dat panelgesprek in de buurt van Mechelen. Hij toonde zich toen reeds erg sceptisch over wat er gaande was binnen Ecolo. Lode stelde dat het veel te vroeg was voor die kritieken. Over twee jaar spreken, we elkaar nog eens, zo zei hij.

Recentelijk vertelde diezelfde Vincent Decroly tijdens een SAP-debat in Luik waarom hij uiteindelijk brak met paars-groen en dus ook met zijn partij Ecolo: "We stemden heel de tijd voorstellen waar we eigenlijk niet achter konden staan. Telkens als ik daar vragen over stelde kreeg ik hetzelfde te horen: "Okee, dit voorstel is niet goed, maar we moeten het goedkeuren in ruil voor een toegeving van de liberalen. Dat voorstel is evenmin te pruimen, maar het staat nu eenmaal in het regeerakkoord. Dit voorstel is weeral niet goed, maar het maakt deel van een breder pakket maatregelen waar wél enkele goede aspecten aan vasthangen." Decroly kreeg er genoeg van en besloot niet langer mee te werken met de paars-groene club. Oh ironie: net diezelfde Vincent Decroly bleek tijdens de campagne naar 18 mei de populairste Ecolo'er te zijn. Terwijl hij helemaal geen kandidaat meer was.

Vincent Decroly zal misschien herinnerd blijven als de magere jongen die uitgedost in een mouwloos andersglobalistisch t-shirt en mét pet uit Porto Alegre de hypocrisie van zijn collega's aankloeg; Belgische politici die in de Braziliaanse havenstad een andersglobalistisch wereldforum bijwonen om daarna terug thuis het éne akkoord op maat van multinationals na het andere af te sluiten (cfr. De bilaterale akkoorden over investeringen). Hiermee was Decroly dan ook de enige parlementair die een authentieke 'andersglobalistische' stem liet horen in het halfrond. Hij werd op bevel van kamervoorzitter Herman Decroo horintaal uit het halfrond verwijderd. Decroly stond alleen als groene oppositioneel. In Ecolo noch Agalev kon je een echt dissonant geluid opvangen. Op geen enkel moment kwam er tijdens de congressen een alternatief voor de deelname aan paars-groen naar boven.

Tegenstemmen waren er niet op dat zomerse congres van Agalev in 1999 in Leuven, slechts enkele onthoudingen. De regeringsdeelname werd er met een monsterscore goedgekeurd. Nu, vier jaar en een opdoffer van een verkiezingsresultaat later hoor je eigenlijk nog steeds weinig kritische zelfbevraging in het groene kamp. Jos Geysels en Mieke Vogels kunnen enkel maar herhalen hoe fier ze wel zijn op de stenen die ze in de regering verlegd hebben. Jaak Billiet, historicus, ideoloog achter de schermen en niet te verwarren met de leuvense prof., nam het recentelijk in een vrije tribune op voor de groenen. Zijn tekst ademde dezelfde halsstarrigheid uit. De reden voor de klap wordt gezocht bij de andere partijen en vooral ook bij het kiespubliek dat zich na haar zware daagtak enkel nog wil 'wentelen in haar droom van soap en glamour'. Zich inlevend in de kiezer schrijft Billiet: "Laat mij met rust. Confronteer mij niet met nog meer en veel grotere problemen en bedreigingen van dit bestaan. Houd mij zeker niet de spiegel voor die mij toont dat ik medeschuldig en medeplichtig ben aan een grote brok ellende, vernietiging, uitbuiting en uitputting van de natuur

en de mens, zowel dichtbij als veraf in de wereld." De zondige kiezer wil dus met rust gelaten worden. Agalev zelf kan je hoogstens wat overmoed en naïviteit aanwrijven, volgens de man.

Eén jaar na de start van paars-groen kwam Brigitte Ernst, lid van het toenmalig leidende triumviraat van Ecolo naar onze jaarlijkse zomerschool, in 2000 in de buurt van Charleroi. Ecolo en Agalev hadden zich net de woede van heel wat basismilitanten op de nek gehaald door mee te werken aan de eerste collectieve uitwijzing van een zeventigtal Roma. De groep onderging vernederende methodes en werd per charter naar Bratislava gebracht. Rillingen kregen heel wat mensen daarvan: een collectieve deportatie van Zigeuners riep herinneringen op aan de jaren veertig. Agalev had na een snel gestarte internetpetitie laten weten "dat het nooit meer zou gebeuren". Brigitte Ernst van haar kant wilde ons gerust stellen daar in Charleroi: "Als er écht ernstige dingen foutlopen, zullen wij als Ecolo zeker en vast de regering verlaten". Wat moest er dan nog meer foutlopen?

Socialisten zijn het natuurlijk nooit geweest, al stemden ze wel eens op een onbewaakt moment in de jaren tachtig de socialisatie van de bank- en energiesector op een congres. Wel vormde de groene fractie in het parlement gedurende een lange periode een politiek doorgeefluik voor eisen van allerhande sociale bewegingen en actiegroepen. De groenen stemden bovendien tégen het verdrag van Maastricht, dat de start van de huidige EU inluidde. En ook tégen de Schengen-akkoorden dat de sokkel van het uitwijzings- en opsluitingsbeleid vormde. Tegen een aantal vrijhandelsakkoorden, zoals de GATT enz. In paars-groen werden al deze bezwaren overboord gesmeten en borduurden de groenen rustig verder binnen dat uitgestippelde kader. Tijdens de andersglobalistische protesten tegen de Europese topontmoetingen in ons land, zaten de groenen, die hun wortels op straat hebben, mee aan de tafel van de top, beloftes te maken waar niemand met enige kennis van zaken ook maar enig geloof kon aan hechten.

De paars-groene regering zat nog maar net in het zadel of dat andersglobalistisch spook stak de kop op. Seattle, december 1999. Nice, juni 2000. Praag, september 2000. Porto Alegre, januari 2001. Göteborg, juni 2001, Genua, juli 2001. D14 en alles wat er aan voorafging, najaar 2001 in België. Porto Alegre bis, januari 2002. Barcelona, juni 2002. Sociaal Forum van België, september 2002. Europees Sociaal Forum, Firenze, november 2002. Porto Alegre tris, januari 2003. De start van een mondiale anti-oorlogsbeweging, voorjaar 2003, Belgisch Sociaal Forum, mei 2003,Evian, juni 2003. Het is een greep uit de ontelbare actie- en ontmoetingsdagen waaraan afwisselende groepen Belgische andersglobalisten deelnamen. Tijdens vier jaar paars-groen stond de wereld niet stil. Terwijl er in de sociale bewegingen het gevoel heerstte dat er een échte kwalitatieve breuk met het one-issue verleden werd gemaakt, zaten de groenen ver weg van de straat in de regeringssalons. De andersglobalisten komen eraan en de politieke wereld kijkt ernaar als een koe naar een voorbijrijdende trein, zoals een ongebruikelijke editorialist in De Morgen schreef.

Continuïteit op sociaal-economisch vlak. Maar toch ook een breuk met het verleden. Het feit dat de CVP voor het eerst sinds decennia geen deel meer uitmaakte van de meerderheid gaf een zekere ruimte om vooruitgang te boeken in dossiers als het homohuwelijk of euthanasie. Ook op het vlak van de buitenlandse politiek slaagde men erin om een breuk te maken met het verleden. De genocidewet, de pogingen om Pinochet voor de rechtbank te brengen, het Irak-standpunt of de excuses in Rwanda. ongetwijfeld punten waarmee paars-groen heel wat mensen aangenaam verraste. En natuurlijk hielden al die ethische overwegingen slechts stand zolang de economische belangen van ons land er niet door geschaad werden. Toch betekende deze veranderde houding een breuk ten opzichte van Dehaene. Alleen, het waren niet zozeer de groenen die hiervan wisten te profiteren. Louis Michel en Guy Verhofstafdt wisten telkens met de eer te gaan lopen, terwijl Magda Aelvoet wanhopige pogingen deed om de gevolgen van de nieuwe drugswet uitgelegd te krijgen aan het land.

Dat het nooit méér zou gebeuren, dat was alvast niet waar. Tot het einde van de legislatuur bleven er chartervliegtuigen opstijgen voor collectieve uitwijzingen. Dat moést allicht van de liberalen, in ruil voor de regularisatiecampagne. Maar toch waren er nog een heleboel dossiers waarbij de groenen in eigen voet schoten. Vaak symbooldossiers die terecht gezien werden als een ferme

politieke bocht in het groene parcours. Oude breekpunten die zachtjes opgeborgen werden. Stemrecht voor migranten kwam er niet. Het doodvonnis van Doel werd mede door de groenen getekend. De wapenleveringen deden heel wat mensen ontwaken. Niet alleen leek Magda Aelvoet voor heel eventjes een beetje op Willy Claes ("Ik kan er mij niets meer van herinneren"). Ook daar weer wist Agalev haar standpunt helemaal niet door te drukken en gingen de wapenleveringen aan de 'prille democratie' gewoon verder. Bovendien bleek die wapenlevering ook maar het topje van de ijsberg. Voordien waren er ook reeds wapens geleverd aan bedenkelijke staten. Algerije werd genoemd. Ook het voornemen van Ecolo-staatssecretaris Deleuze om 'propere lucht' te gaan opkopen in Rusland, om de emissienormen te halen, kan tellen. De goedkeuring van de kiesdrempel stond ook al haaks op de 'basisdemocratische' uitgangspunten van de groenen. De tirades tegen het gratis openbaar vervoer van Steve Stevaert waren al even onbegrijpelijk voor heel wat kiezers. De groenen in het verweer tegen een operatie waarbij er budgettaire keuzes werden gemaakt voor de promotie van het openbaar vervoer. De paniekvoetbal van Ecolo aan het einde van de rit leek dan ook meer op een poging om twee weken voor de verkiezingen terug voor eventjes de beginselvaste partij te spelen. Wat dan weer aan de andere kant de kiezers deed afhaken.

Ze lijken klop te hebben gekregen van zowat iedereen. Voor de eigen achterban waren de groenen te ver gegaan in het afwerpen van de principes. De ander keerde terug naar de SP.A, zeker nu 'groene' Steve het roer daar had overgenomen. Voor nog anderen, die hun stem in volle dioxinecrisis aan de groenen hadden geschonken uit angst voor wat er op hun bord terecht zou komen, ontpopten de groenen zich als 'integristische regelneven', vrouwen en mannen die ons het brood en de spelen willen afpakken. Zelf kozen de groenen er tijdens hun campagne voor om te mikken op de volle honderd procent van de kiezers. Iedereen zou een potentiële groene stemmer zijn. Om de middenmoot niet af te schrikken werd er daarom met geen woord gerept over de regularisatiecampagne, Irak of de snel-Belg wet. In een poging om iedereen te bereiken, haakte net iedereen af. Hoe dan ook, tijdens de campagne was het zaakje in grote mate reeds geklaard, zo mogen we aannemen. De groenen zakten op 18 mei niet enkel onder hun eigen gestemde kiesdrempel. Ze zakten ook onder een kritische drempel, die erop wijst dat ze in ieder geval de band met hun eigen basis en achterban kwijtspeelden. De electorale bodem waarop de partij steeds zou kunnen tellen zakte steeds dieper. Geen goed nieuws voor de groenen. Allicht kan de partij er slechts terug boven opkomen als ze erin slaagt deze band te herstellen.

De groenen redden, is niet meteen onze opdracht. Misschien vinden Agalev en Ecolo wel een nieuwe adem bij de regionale verkiezingen van 2004. Misschien kiest Agalev voor een kartel met SP.A. Misschien raken de leden het niet eens en valt de partij uit elkaar. Na de implosie van de groenen rijzen er ook nieuwe vragen voor de antikapitalisten in dit land. Vooreerst is er de vaststelling dat de huidige radicaal linkse lijsten op geen enkele wijze een graantje hebben kunnen meepikken van dit groene verlies. Voor het eerst was er nochtans geen concurrentie van een grotere progressieve oppositiepartij. Neen, radicaal links beet voor de zoveelste keer in het zand. Na vier jaar zonder een echt politiek doorgeefluik voor radicalere actiegroepen in het parlement, verdwijnt de partij die dat jaren voordien toch wel een beetje deed. Met andere woorden, wanneer krijgen de Belgische sociale bewegingen, strijdsyndicalisten, actieclubs, andersglobalisten, ecologisten, pacifisten, feministen enz. politieke vertegenwoordigers die ze verdienen? Kunnen we in dit land een politieke beweging opbouwen die zich uit de politieke marge weet weg te werken en een stem weet te geven aan het wijdverbreide antineoliberalisme in onze samenleving? Een thema voor een volgend artikel.